

Venäjän vakuutusmarkkinoiden haasteet ja näkymät

Dmitri Filatov, Sinikka Parviainen ja Päivi Karhunen selvittivät Venäjän vakuutusmarkkinoiden kehitystä yleisesti ja erityisesti Pietarin kehitystä lokakuussa 2009 valmistuneessa tutkimuksessaan The St. Petersburg Insurance Market: Current Challenges and Future Opportunities (Working papers 473; Helsingin Kauppakorkeakoulu – Center for Markets in Transition, CE-MAT, lokakuu 2009). Tutkijat haastattelivat venäläisiä ja suomalaisia vakuutusasiantuntijoita. Tutkijat toivat esille vakuutusmarkkinoiden ajankohtaiset haasteet erityisesti nyt globaalin talouslaman tilanteessa. Tässä artikkelissa käytetty kaaviot ovat myös em. tutkimuksesta, mutta käännetty englannista suomeksi.

Vakuutuksia jo 1700-luvulla

Venäjällä on ollut vakuutuksia 1700-luvulta alkaen, mutta nykyaikainen historia ajoittuu vain 1990-luvun alkuun, kun ensimmäiset yksityiset vakuutusyhtiöt perustettiin. Vuonna 1918 Neuvostohallitus kansallisti kaikki vakuutusyhtiöt. Valtiollinen vakuutusyhtiö *Gosstrakh* perustettiin vuonna 1925. Vuonna 1947 tämän valtiollisen vakuutusyhtiön ulkomaiset toiminnot tulivat *Ingosstrakhin* tehtäviksi. Suomalainen vakuutusyhtiö *Ingonord* on syntynyt vuonna 1952 Ingosstrakhin edustajaksi. Vuonna 1992 Venäjällä säädettiin vakuutuslaki. Lainsäädäntö oli 90-luvun alussa hyvin puutteellista. Markkinoille tuli tuossa vaiheessa pelureita, joiden tarkoituksena ei ollut vakuutuspalvelujen rakentamista. Puolet vakuutuksista on terveyteen ja autoihin liittyviä. Venäjän kansalaisilla ja yrityksillä on varsin niukasti tietoa vakuutusten hyödyllisyydestä. Vakuutusta valittaessa on hinta yhä rat-

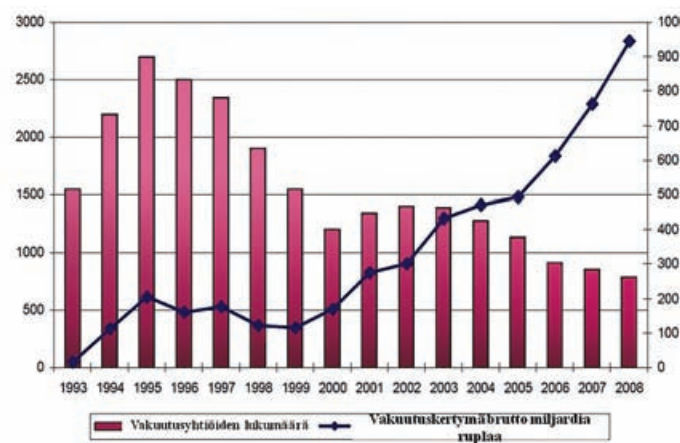
kaiseva valintaperuste. Asiakas-suhteiden painottuminen voi lisätä laadun painoarvoa ja hinta jää vähemmälle huomiolle. Tutkijat otaksuivat, että globaali finanssikriisi voi puhdistaa vakuutusmarkkinoita ja poistaa epäluotettavia pelureita.

Finanssikriisi romutti markkinoita

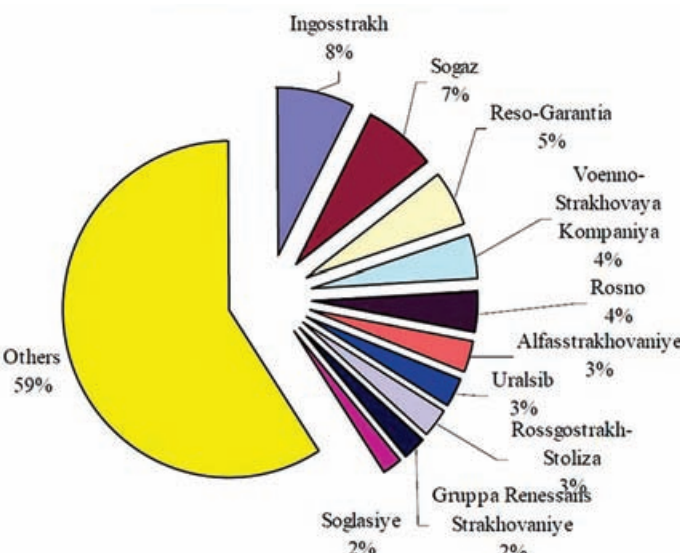
Pietarissa oli eräät nopeimmin kasvaneista vakuutusmarkkinoista maailmassa ennen kuin vuonna 2008 alkoi globaali finanssikriisi. Tällä hetkellä monella vakuutusyrityksellä on vakavia vaikeuksia. Nämä vakavat seuraukset näkyvät Pietarin vakuutusmarkkinoilla vielä seuraavien vuosien aikana. Vakuutusmarkkinoiden kasvua oli vauhdittanut Venäjän hallituksen lainsäädäntöä asiaa varten. Silti vakuutusmarkkinat ovat yhä alikehittyneet Venäjällä. Tutkijat viittaavat siihen, että vakuutusmarkkinoiden osuus on vain 2,3% bruttokansantuotteesta, kun esimerkiksi vanhoissa EU-maissa se on 9,3%, Puolassa 3,3% ja Tšekissä lähes 4%. Vuonna 2008 vakuutusmarkkinat kasvoivat Venäjällä 22,7% vuoteen 2007 verrattuna. Vuoden 2008 lopulla Venäjällä toimi 786 vakuutusta antavaa yritystä. Vuonna 2008 Pietarin vakuutusmarkkinoiden arvo oli 42,2 miljardia ruplaa, mikä oli 4,5% Venäjän koko vakuutusmarkkinoiden arvosta.

Kun vuonna 2008 tutkijat alkoivat kirjoittaa selvitystään Venäjän ja Pietarin vakuutusmarkkinoista, näkymät olivat erityisen valoisat ja luottamusta herättävät, mutta nyt näkymät ovat kääntyneet pessimistisiksi. Vakuutusmarkkinoiden kasvukin oli alkanut vasta muutama vuosi aiemmin. Venäjä sai uuden vakuutuslain vuonna 2004. Myös vuonna 2009 Venäjän

Vakuutusyhtiöiden määrä Venäjällä ja brutto ruplissa, 1993–2008

Venäläiset suuret vakuutusyhtiöt

hallitus on tehnyt useita reformeja vakuutuslainsäädäntöön. Huhtikuussa Pietarissa pakollinen sairausvakuutus uudistui, pyrkimyksenä oli kilpailun edistäminen. Työtön kansalainen voi valita hyvin vapaasti vakuutusyrityksen; työntekijän pitää jättää anomus työn-

antajalle jotta voisi vaihtaa vakuutusyhtiötä ja menettelyt maksavat. Selvityksessä viitataan siihen, että Venäjän talousministeriön arvioinut BKT:n laskevan 8,5% vuoden 2009 aikana. Skeptisimmät eivät usko säilyttävän edes vuoden 2008 vakuutusmarkkinoi-

den arvoa. Yksi kriisin uhreista oli *Russkiy Mir* vakuutusyhtiö, joka oli ollut yksi johtavista Pietarissa, mutta 1.3.2009 se joutui *Rosgosstrakhille* – Venäjän suurimmalle vakuutusyhtiölle. Tutkijat eivät jää kuitenkaan pessimismiin, vaan viittaavat kriisin puhdistavan markkinoita.

Vuoden 2009 aikana finanssikriisi on vaikuttanut vakuutusmarkkinoiden kaikille aloille – voimakkaammin KASKO –vakuutuksiin. Helmikuussa 2009 Pietarissa oli 200 rekisteröityä vakuutusyritystä, joista vain puolet voi jatkaa toimintaansa finanssikriisin jälkeen. Alasajo merkitsee työntekijöiden erottamista. Erityisesti vaikeudet koskevat pieniä vakuutusyrityksiä, jotka olivat erikoistuneet autovakuutuksiin, kun taas isoilla yrityksillä on ylimääräisiä varoja selvittää vaikeasta ajasta. Toukokuussa 2009 *Fitch* julkitti Venäjän vakuutusyritysten näkymät sanalla ”negatiivinen”. Viisi yritystä kuudesta suurimmasta venäläisestä vakuutusyrityksestä on pyytänyt hallitukselta tukea toiminnalle, mutta hallituksen intresseihin ei katsota panostuksen lisäämistä vakuutussektorille. Pietarissa muutama iso vakuutusfirma hallitsee markkinoita. Tilanne on samankaltainen kuin läntisissä maissa.

Vuonna 2004 Venäjän hallitus poisti useita rajoituksia, jotka estivät ulkomaisten vakuutusyritysten tulon Venäjän markkinoille. EU:n ulkopuolelta tulevan toimijan oikeus omistaa rajoitettiin 49%:iin venäläisen vakuutusyrityksen osakepääomasta. Ulkomaisten vakuutustoimijoiden osuus Venäjän vakuutusmarkkinoilla on rajoitettu 25%:in kokonaismarkkinoista. Vuonna ulkomaisten vakuutustoimijoiden osuus oli 13,5% Venäjän vakuutusmarkkinoista. Nämä rajoitukset ovat eräs tärkeä osa Venäjän WTO-

neuvotteluja. WTO-ratkaisu vapauttaisi ulkomaisille yritykselle täydet oikeudet saapua Venäjän markkinoille. Ulkomaisista vakuutusyhtiöistä merkittävimmät ovat Allianz ryhmä, AIG, Alte Leipziger (Ergo) ja Zurich Financial Services. Ranskalainen iso vakuutusyhtiö AXA saapui Venäjän markkinoille vuonna 2008. Ulkomaisten firmojen tulo markkinoille ei ole aivan helppoa, ainakin paikallisiin traditioihin tulisi kiinnittää huomiota. Byrokratia ja oikeudelliset rajoitukset hidastavat yritysten tuloa vakuutusmarkkinoille. Pitkän ajan näkymät olivat kuitenkin tutkimuksen tekijöiden ja heidän haastatteleminen asiantuntijoiden mukaan optimistiset. ”He kaikki viittasivat siihen, että markkinat tulevat selvemmiksi, läpinäkyvimiksi ja sivistyneemmiksi” (s. 116). Uusien ulkomaisten vakuutusyritysten ei uskota keskipitkällä aikavälillä voimakkaasti saapuvan Venäjän markkinoille.

Tutkijat Dmitri Filatov, Sinikka Parviainen ja Päivi Karhunen otaksuivat selvityksessään, että finanssikriisin seurauksena vakuutusasiakkaiden mieltymykset tarkentuvat: hinta ei enää ole tärkein kriteeri, koska halvimmalla vakuutuksen tarjonnut yritys ei välttämättä maksa ajallaan tai lainkaan. Asiakkaat kiinnittävät enemmän huomiota yrityksen maineeseen ja palvelutasoon. Tutkimus päätyykin siihen, että Venäjän vakuutusmarkkinat muuttuvat yhä enemmän kohti niitä tavanomaisia standardeja ja käytäntöjä, jotka tavataan jo kehittyneissä valtioissa. ”Meidän vastaajamme olivat melko optimistisia vakuutusmarkkinoiden tulevaisuudesta ja olivat luottavaisia omaan kykyynsä nähdä vakuutusmarkkinat kriisissä ja kriisin ohessa” (s. 118).

Juha Molari

Venäläisvetoinen yrittäjyys Suomessa

Jari Jumpponen, Markku Ikävalko ja Boris Karandassov selvittivät Pohjoisen ulottuvuuden tutkimuskeskuksen tutkimuksessa ”Venäläisvetoinen yrittäjyys Suomessa” (Lappeenrannan tekninen yliopisto, Northern Dimension Research Centre, Pub. 55, 2009) Suomessa toimivia venäläisyrittäjiä.

Venäläisjohtoinen yrittäjyys vähäistä

Merkillepantavaa on tutkimuksessa tehdyt havainnot, että vain 5% venäläisistä maahanmuuttajista toimii Suomessa yrittäjinä. Venäläisyrittäjien määrä on vain 1% Suomen yritysten kokonaismäärästä. Monet maahanmuuttajayrittäjät toimivat palvelualoilla, tai tukku- ja vähittäiskaupassa. Myös maahanmuuttajayrittäjät harjoittavat kiinteistö-, hotell- ja ravintolatoimintaa. Maahanmuuttajien yritystoiminta on yleensä varsin matalakatteista. Verotietojen mukaan 30 suurimman venäläisjohtoisen yrityksen yhteenlaskettu liikevaihto oli Suomessa noin viisi miljardia euroa (vuosi 2006). 75% ilmoitti tuloksensa nollassa tai tappioliseksi. Näiden yritysten vaikutus Suomen kansantalouteen jää täten varsin vähäiseksi.

Tutkijat selvittivät Patentti- ja rekisterihallituksen yritystietokantaa ja havaitsivat, että yrittäjyys ja yrityksen omistaminen eivät ole erityisen suosittua venäläisvähemmistön keskuudessa. Venäläinen yrittäjyys on sinänsä nuori ilmiö. Vasta perestroika loi pienimuotoisen yrittäjyyden. Tutkijat muistuttavat, että vuorovaikukin rajan yli on molemminpuolista. Venäläisyrittäjät pitävät Suomea luonnollisena vaihtoehtona kansainvälistymiselleen.

Itsensä työllistämistä

Tutkijoiden kiinnostus etniseen näkökulmaan yrittäjyyden tutkimuksessa oli hyvin tervetullut. Kansainvälisissä tutkimuksissa on aiemmin todettu, että etnisillä yrityksillä on vaikutusta niin kokonaisiin kansantalouksiin, toimialoihin kuin alueellisesti. Tutkijat päätyivät siihen, että etnisten yritysten yrityskanta olisi monestakin syystä hyvin toivottava. Tällainen yritystoiminta vähentää vähemmistöjen työttömyyttä, tuo etniset ryhmät lähemmäksi valtaväestöä ja auttaa etnisten yhteisöjen taloudellista kehitystä. Etnistä yrittäjyyttä selvittäneet aiemmat kansainväliset tutkimukset ovat tuoneet ilmi, että etninen yrittäjyys ja

perheyrittäjyys kulkevat usein käsi kädessä. Monet maahanmuuttajayrittäjät aloittavat yrityksensä myös ilman aiempaa kokemusta, ilman erityisosaamista ja ilman tarvittavaa pääomaa. Pääoman puute ajaa yrittäjät pienimuotoiseen toimintaan. Riski ja innovointi ovat tärkeitä tekijöitä tällaisissa yrityksissä, erityisen nopeita he ovat matkimaan toisten onnistuneita kokemuksia. Suomessa tehdyssä tutkimuksessa saatiin vastaavia tuloksia.

Vain 62 yritystä vastasi tutkijoiden kyselyyn. Näistä 28 yritystä toimi tukku- ja vähittäiskaupassa, näistä 5 puuntuonnissa ja –huolinnassa sekä 5 autojen välitys- ja myyntitoiminnassa. 11 yritystä harjoitti kuljetus-, huolto- ja varastointipalveluja. Vain 7 harjoitti ravintola- ja hotellipalveluja. Yli puolella vastanneista yrityksistä liikevaihto jäi alle 0,5 miljoonan euron, suurimmalla se oli 70 miljoonaa euroa. 64% vastanneista yrityksistä työllisti 1–3 henkilöä. 75% yrittäjistä kertoi osan asiakkaitaan olevan Venäjällä; kolmasosa yrittäjistä kertoi, että venäläisasiakkaiden osuus koko asiakaskunnasta on jopa 76–100%. Tyypillinen venäläisyrittäjä Suomessa on

nelikymppinen, Venäjällä korkeakoulutuksen saanut mies. Yrittäjistä kahdella kolmasosalla oli yliopistokoulutus, mikä on paljon enemmän kuin suomalaisten yrittäjien keskuudessa. Suurimmalle osalle yrittäjillä on ollut vaikeuksia saada työllistämiseksi.

Vaikeuksia ja epäluuloa

Venäläisvetoiset yritykset kohtaavat Suomessa vaikeuksia asioissaan maahanmuuttoviranomaisten ja rahoittajien kanssa. Yrittäjillä on ollut vaikeuksia saada työ- ja oleskelulupia omasta yrityksestään huolimatta. Ulkomaalaisviraston hitaat käsittelyajat ovat vaikeuttaneet yritystoimintaa. Eräs yrittäjä kertoi aikovansa siirtää yritystoimintansa Suomesta Saksaan välttääkseen em. ongelmia. Venäläisyrittäjät aloittavat toimintansa pääsääntöisesti ilman Suomesta saatavaa julkista tukea, mutta monella yrittäjällä on myös epäluuloa julkisia organisaatioita kohtaan. Tutkijat törmäsivät tyypilliseen piirteeseen etnisten yritysten tutkimuksessa: yrittäjät ovat varsin torjuvia vastusten antamisessa.

Juha Molari

Прикамье и Финляндию свяжет регулярное железнодорожное сообщение

Между Пермским краем и Финляндией будет курсировать регулярный поезд. Соответствующая договоренность достигнута 20 октября в Перми на международной конференции ”Регионы Европы — развитие без границ” — Форум регионов.

Финская компания ”Kouvola Innorail Oy” (”Иннорейл”) и правительство Пермского края подписали протокол о намерениях в связи с началом проекта, целью которого является открытие регулярного сообщения контейнерным блок-поездом между городами Коуволой (Финляндия) и Пермью. Налаживание железнодорожного сообщения

с Финляндией в будущем даст нашему региону не только увеличение количества контейнерных грузоперевозок, но и развитие логистики и создание новых рабочих мест”.

По словам директора-распорядителя ”Kouvola Innorail Oy” Сирьку Сейла, вскоре пройдут встречи с пермскими компаниями, на который предстоит решить ряд технических вопросов, необходимых для проекта.

Сторонам необходимо определить потенциальных пользователей, соответствующие грузопотоки и условия для регулярного, двустороннего сообщения контейнерным блок-поездом между городами.

Новые предприятия и кредиты

По состоянию на 1 октября в этом году в Финляндии создано 5700 новых предприятий различной формы собственности, что почти на тысячу меньше, чем за аналогичный период прошлого года. Это объясняется общим падением производства как в промышленном секторе, так и в сфере услуг.

Не помогают ”стартовые деньги”, которые выплачиваются предпринимателям в течение 18 месяцев в размере от 550 до 900 евро. Впрочем, уже в следующем году количество новых предприятий мо-

жет существенно возрасти и, в первую очередь, благодаря низким ставкам по кредитам. Так, предполагается, что низкие банковские ставки в еврозоне просусцествуют по крайней мере до второго квартала 2010 года.

Согласно прогнозам, в конце 2010 года ставка будет колебаться между 1,5—1,75%, а ставка 12-месячного Еврибора (ключевая ставка межбанковского денежного рынка еврозоны) — между 2,25—2,5%. Сейчас ставка равняется 1%, и 12-месячный Еврибор — 1,3%.

CHAMPIONDOOR®

Тканевые подъемные двери для промышленности и авиационных ангаров

Champion Door Oy
Pajatie 1
FI-85500 Nivala
Finland
Tel. +358 8 445 8800
Fax. +358 8 442 956
info@championdoor.com

www.championdoor.com

Новое в Котке

Хранение на охраняемой территории лодок, катеров, автомобилей, автодомов, мотоциклов и пр. в теплых или холодных помещениях. Сдаются в аренду также склады, помещения под производство, бизнес, офисы. В этом же здании тренажер для гольфа.

КОТКАН VARASTOINTI JA JAKELU OY, KOTKA
+358 40-746 0037 / mika.palm@kvj.fi

Доп. инфо

ПОКУПАЕМ СОСНОВЫЕ СТОЛЫ, ДЛИНА 10 и 12 м ПРОДАЕМ

ПО ВЫГОДНЫМ ЦЕНАМ Б/У ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЕ ОБОРУДОВАНИЕ ВОЗМОЖЕН БАРТЕР НА ПИЛОМАТЕРИАЛ

OY FINPROFILE LTD
KAUSALA - FINLAND
ONLY THE BEST IS GOOD ENOUGH

Lasse Kokko
tel. +358400558535
lasse.kokko@finprofile.fi
инфо на англ. яз.